

Exam. Code : 103203

Subject Code : 1111

B.A./B.Sc. 3rd Semester

MUSIC (Instrumental)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—50

Note :—Candidates are to attempt **FIVE** questions, **ONE** from each Section. **Fifth** question may be attempted from any Section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Describe the historical development of Indian Music during 13th Century.
2. Write life sketch and contribution of Ustad Inayat Khan.

SECTION—B

1. Define any **two** terms with examples from the following :
 - (a) Ghaseet
 - (b) Kan
 - (c) Khatka.
2. Write description and notation of any **one** Raga from the following :
 - (a) Asavari
 - (b) Des.

SECTION—C

1. Write brief details of any two Raga from the following :
 - (a) Kafi
 - (b) Jaunpuri
 - (c) Sorath.

2. Write brief details of any **one** Tala from the following :
- (a) Ektal
(b) Sooltal.

SECTION—D

1. Classify the string instruments used in Gurmat Sangeet.
2. Write brief details and contribution of “Guru Nanak Dev Ji” towards Indian Music.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

1. 13ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
2. ਉਸਤਾਦ ਇਨਾਇਤ ਖ਼ਾਨ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੱਸੋ।

ਭਾਗ—ਅ

1. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ :
- (ੳ) ਘਸੀਟ
(ਅ) ਕਨ
(ੲ) ਖਟਕਾ।
2. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਵਰਣ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤਨ ਲਿਖੋ :
- (ੳ) ਅਸਾਵਰੀ
(ਅ) ਦੇਸ।

ਭਾਗ—ੲ

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਗ ਦਾ ਸੰਖਿਪਤ ਵਿਵਰਣ ਲਿਖੋ :
(ੳ) ਕਾਫ਼ੀ
(ਅ) ਜੋਨਪੁਰੀ
(ੲ) ਸੋਰਠ।
2. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਤਾਲ ਦਾ ਸੰਖਿਪਤ ਵਿਵਰਣ ਲਿਖੋ :
(ੳ) ਇਕਤਾਲ
(ਅ) ਸੂਲਤਾਲ।

ਭਾਗ—ਸ

1. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਤਾਰ ਯੰਤਰਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਰੋ।
2. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ' ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਲਿਖੋ।

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰत्येक भाग में से एक प्रश्न का चयन करते हुए, पांच प्रश्न करें। पांचवां प्रश्न किसी भी भाग में से किया जा सकता है। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

भाग—क

1. 13वीं शताब्दी के दौरान भारतीय संगीत के ऐतिहासिक विकास का वर्णन करें।
2. उस्ताद इनायत खान के जीवन और योगदान के बारे में लिखें।

भाग—ख

1. निम्नलिखित में से उदाहरण के साथ किन्हीं दो शब्दों को परिभाषित करें :
(क) घसीट
(ख) कन
(ग) खटका।
2. निम्नलिखित में से किसी एक राग का विवरण और संकेतन लिखें :
(क) असावरी
(ख) देस।

भाग—ग

1. निम्नलिखित में से किन्हीं दो रागों का संक्षिप्त विवरण लिखें :
(क) काफी
(ख) जौनपुरी
(ग) सोरठ।
2. निम्नलिखित में से किसी एक ताल का संक्षिप्त विवरण लिखें :
(क) एकताल
(ख) सूलताल।

भाग—घ

1. गुरमत संगीत में इस्तेमाल किए जाने वाले तंत्री वाद्यों (String Instruments) के वर्गीकृत करें।
2. भारतीय संगीत के प्रति 'गुरु नानक देव जी' का संक्षिप्त विवरण और योगदान लिखें।